

Cena prenumera ty:
 w Łodzi
 Kwartalnie Mk. 135.
 Miesięcznie „ 45.
 za roznośnienie
 5.00 fen. miesięcznie.
Z przesyłką poczt.
 Kwartalnie Mk. 150.
 Miesięcznie „ 50.
 Poza Łodzią egz. 2.10
W Ameryce 1/2 dolar.
 miesięcznie.

Pamiętajcie
o żołnierzu
w ołopie.

*****

KALENDARZYK
 Sobota, Dionizego B.
 Niedziela, Franc. Borg
 Poniedz. Placydy i Z.

REDAKCJA
 w ŁODZI
 Al, Keściuszki № 41
 TELEFON 28,

ROZWIÓJ

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY I LITERACKI

Sobota, dnia 9 października 1920 roku.

Z Warszawy i z biur ogłoszeń. ogłoszenia do Rozwoju przyjmuje wyłącznie „Reklama Polska”

Za terminowe wychodzenie ogłoszeń i ofert administracja nie odpowiada

CENA OGŁOSZEŃ: Przed tekstem mk. 5 w tekście mk. 3 za tekstem 3 mk. nekrologi mk. 5 za wiersz nonparel. **Dropne ogłoszenia** 10 fen. za wyraz: Dla poszukujących pracy 50 f. Konunikaty mk. 5.— Ogłoszenia zamiejscowe 50 proc. drożej. Ogłoszenia zagraniczne 100 proc. drożej. Stronica przed tekstem w tekście dla ogłoszeń podzielona na sześć łamów za tekstem na 5 łamów. W tekście i przed tekstem przyjmujemy ogłoszenia i nekrologi tylko na 2, 4, 6 łamów. **Artykuły bez oznaczenia honorarium uważa Redakcja za bezpłatne.** Można zamawiać „Rozwój” w ZGIERZU u p. Lacha Kiosk.

Niżej podpisane instytucje

sprzedają

4% Państwową Pożyczkę Premjową 1920 roku

w odcinkach po 1000 marek polskich, po kursie nominalnym.

Począwszy od 6-go listopada r. b. w każdą sobotę wylosowywana będzie jedna wygrana w kwocie miliona marek polskich.

Sprzedaż odbywa się od godz. 9-ej zrana do 2-ej po poł.

Bank Handlowy w Łodzi

Bank Kupiecki Łódzki

Bank Polskich Kupców i Przem. Chrześcijan
 (sprzedaż od 9 do 1 i od 3 do 6 po poł.)

Bank dla Handlu i Przemysłu w Łodzi, Sp. Akk.
 Piotrkowska 74.

Bank Handlowy w Warszawie, Oddz. w Łodzi.

Bank Zachodni, Oddział w Łodzi.

Piotr. — Ryski Bank Handlowy, Oddz. w Łodzi.

Bank Ziemi Polskiej w Lublinie,
 Oddział w Łodzi.

Tow. Wzajemnego Kredytu Przemysłowców Łódzkich
 (Ewangelicka 15.)

3116

Czy jedynie korytarz do Łotwy?

Wczoraj w piątek podpisane zostały preminarja pokojowe, mowa których granica polsko-rosyjska ustalona jest przez linię: Zbrucz, dalej na wschód od toru kolejowego Równe — Sarny — Łuniniec — Mołodeczno, dalej jeszcze poprzez Nowodrusk (na północno-wschód od jeziora Narocz) aż do miasta Dryssy nad Dźwi-
 gą.

W ten sposób otrzymujemy bezpośrednie połączenie z Łotwą, której na początku roku po zajęciu Dynaburga odstąpiliśmy wspaniałą myślą tę twierdzą i tak zwane polskie Inflanty, dawniejszą własność Rzeczypospolitej. Miarodajne były wtemczas dla nas względy ekonomiczne: na ury; przez koncesje terytorjalne z naszej strony spodziewano się od rządu łotewskiego ułatwień handlowych, mianowicie koncesji tranzytowych odnośnie do poru ryskiego.

Niestety zawiadliśmy się wówczas, a mamy to w znacznej mierze do zawdzięczenia warholstwu delegacji litewskiej na konferencji państw nadbałtyckich przed pół rokiem.

Dzisiaj Łotwa zdaje się dość sceptycznie zapatrywać na Litwę, albo raczej na Tarybę. Z jednej strony zachłanność Litwy także. Łotwie dała się we znaki; dość przypomnieć starcia wojenne w ostatnim czasie na pograniczu litewsko-łotewskim. Z drugiej strony urosła obecnie Polska jako pogromiciel bolszewizmu w oczach drobnych państewek do wielkości męża opatrnościowego, który swem istnieniem i rozwojem warunkuje poniekąd byt małych-krajin nadbałtyckich wobec Rosji.

Ale do tego potrzebne są konwencje, czy to politycznej, czy też czysto handlowej natury. Rzeczą dyplomacji polskiej jest obecnie zawrzeć z Łotwą, z którą na mocy warunków pokojowych mamy się łączyć bezpośrednio, umowę, która by ułatwiła nam eksport i import zamorski via Ryga, — i to tem bardziej, że tak dotkliwie pokrzywdzeni zostaliśmy w swobodnym rozwoju handlowym w kwestji gdańskiej, przynajmniej jak na dni dzisiejsze.

Wielkie państwo, akciem jest albo raczej ma stać się Polska, nie posiada na własność ani jednego poru, gdy tymczasem drobna Bułgaria posiada ich dwa poza kilku drobniejszemi: Warna i Burgas.

W oparciu o Polskę może Łotwa nie tylko

utwierdzić swą samodzielność, ale także rozwinąć się pod względem handlowym jako kraj transytowy dla towarów do Polski i z tejże.

Inna kwestja, dotąd niezadecydowana, czy ta granica polsko-łotewska będzie dość silną w sobie, to znaczy, czy terytorjum graniczne będzie rozległe, czy tylko wąskim skrawkiem.

Łączy się to najściślej z losami Wilna, etnograficznie polskiego, którą to ziemie łącznie z Grodzieńszczyzną traktat sowiecko-litewski z dnia 10 lipca r. b. przeznaczył Litwie.

Rozstrzygnięcie losów tych ziem będzie już wewnętrzną kwestją między Polską a Litwą, o ile sprawy nie pogmatwa i nie będzie przeciągała Liga narodów lub — Anglja.

Do Wilna mamy prawo etnograficzne, to jest to prawo, które najsilniej powinno przemawiać swą moralną siłą. Teraz dochodzą do tego interesy ekonomiczne, bo nasz kontakt z Łotwą byłby bardzo zagrożony, gdybyśmy tylko wąskim korytarzem sąsiadowali z tem państewkiem, nie mówiąc wcale o tem, a co ze względów handlowych przede wszystkim podkreślić należy, że najlepsze połączenie, jeśli nie jedyne, z Rygi do centrum Polski idzie przez łotewski obwód Dynaburg na Wilno.

A dalej linja kolejowa Wilno-Grodno-Bie-

Warszawa jako prosta linia do ośrodka nie da się w żaden sposób zastąpić okružnją z Wilna do Baranowicz, a stamtąd naś Litewski.

Oręż polski wywalczył nam bezpośrednie sąsiedztwo z Łotwą. — dyplomacja polska winna teraz doprowadzić do skutku korzystną konwencję z rządem łotewskim z jednej strony, z drugiej zaś rozwiązać kwestję Wileńszczyzny i Grodzieńszczyzny w duchu, odpowiadającym życzeniom i najważniejszym interesom całego kraju.

Koncepcje federalistyczne buforowych państw wzięły w łeb w toku rokowań polsko-łotewskich w Rydze — wzięły w łeb w ostatecznej konsekwencji; co jeszcze w deklaracjach delegacji zdało się przemawiać przeciw temu, to już tylko słowa-słowa-słowa.

Należy wyciągnąć z tego odpowiednie konkluzje także przy likwidowaniu zatargu polsko-łotewskiego, i to we wszechstronnie pojętym interesie narodu polskiego.

Beta.

TELEGRAMY.

Zajęcie Soły.

(Od własnego korespondenta).

GRODNO 9 | 10 Wzięcie Oszmian jest sukcesem do Wilna. Odległe od Wilna o 50 kilometrów na południowy wschód, dają olbrzymią przewagę polskiej armii. Soły są również w naszym ręku. Armia rwie się do czynu i radaby aby podpisanie rozejmu chcąc na parę dni uległo odroczeniu; są to ziemie najbardziej zaludnione przez Polaków.

Zajęcie Oszmian.

(Od wł. koresp.)

GRODNO 9 | 10 Doszła tu wieść, że Oszmiany zajęli Polacy.

Przywitali je nie tylko mieszkańcy, ale i najbliższych okolic ziemianie i ludność polska i białoruska. Żydzi też udawali radość...

Wielu z nich jednak opuściło Oszmiany i udało się z bolszewikami w głąb Rosji.

Powiat oszmiański należy do najbardziej polskich na w tych stronach.

Nastroj w Rydze.

(Od własnego korespondenta.)

Ryga 8 | 10 (godzina 10 rano) Na mieście drżny nastrój. Jakkolwiek to pokój Polski z Rosją, jednakże zaciekawienie udziela się wszystkim. Czy dziś zostanie podpisany preliminarz pokojowy, czy jeszcze ulegnie zwłoce, oto pytanie na ustach każdego mieszka. Rygi. Dziennikarze śledzą poruszenia członków delegacji, a zwłaszcza ich przewodniczących.

Delegacja polska jest przekonana, że podpisy dziś zostaną położone. Łotwa wyraża wielkie zadowolenie, że Polska otuzyma z nią wspólną granicę!

Z RADY MINISTRÓW.

WARSZAWA 8 (PAT) Rada ministrów na posiedzeniu w dniu 7 b.m. wysłuchiwała sprawozdania nadzwyczajnego komisarza do walki z epidemią. Następnie obradowała nad sprawą rozejmu i pertraktacji pokojowych oraz nad położeniem wojennym. W dalszym ciągu załatwiono szereg spraw bieżących, a mianowicie sprawę kredytu dla wschodniej Małopolski, sprawę rozwiązania izb handlowych w Bydgoszczy, Toruniu i Grudziądzu, sprawę poruczenia polskiemu komisarzowi granicznemu wytknięcia granicy polsko-niemieckiej i przeprowadzenia sprawy likwidacji granicznej oraz przyjęto projekt ustawy o zbrojownikach i uzbrojeniowcach.

NOWY PRZEWROT W NIEMCZECH?

BYTOM 8 (PAT) Wiadomości z Berlina brzmią ponuro. Dnia 6 b.m. obradował kongres rad robotniczych, który wezwał robotników do przygotowania się do objęcia władzy politycznej w najbliższym czasie. Na zebraniu wtargnęli przedstawiciele bezrobotnych i domagali się stałego nawiązania stosunków z Niemcami i Rosją sowiecką oraz socjalizacji domów i budynków. Żądania te odrzucono natomiast uchwalono domagać się natychmiastowej socjalizacji przedsiębiorstw gospodarczych. Kongres uchwalił przesłać braterskie pozdrowienie Rosji sowieckiej i wezwać robotników, aby nie przepuszczali transportów wojennych przeznaczonych przeciw Rosji.

W 300 rocznicę bohaterskiego zgonu

ś. † p.

STANISŁAWA ŻÓŁKIEWSKIEGO,

kanclerza i wielkiego hetmana koronnego,
poległego pod Cecorą d. 6 października 1620 r. w obronie kresów wschodnich
naszej OJCZYZNY,

zostanie odprawione nabożeństwo w kościele Św. Krzyża w Niedzielę d. 10 października b. r. o godz. 12 i pół w południe, na które wszystkich Polaków zaprasza:

Redakcja „ROZWOJU”

— NABOŻENSTWO PAMIĘCI ŻÓŁKIEWSKIEGO.

Na nabożeństwo ku czci i pamięci naszego wielkiego hetmana i znakomitego człowieka i obywatela, na które wybierają się wszyscy Polacy, i dla reprezentacji 5 plutonów mamy zarezerwować miejsce, będą śpiewały połączone chóry sumowe Św. Stanisława Kostki i Św. Krzyża. Wykonają one cztero głosową mszę pod

batułą p. Charuby—Rennera z akompaniamentem organu i kwartetu dętych instrumentów, złożonego z orkiestry policyjnej. Prócz tego odśpiewają duety:

Dyrektor Dworzaczek z panem Snoglewskim, uczniem Myszygi. Dyrektor Charuba z p. Chłodzińskim. Program podamy jutro. Wszystkie chóry kościelne zapowiadają przybycie ze sztandarami.

Polityka zagraniczna w sejmie polskim.

WARSZAWA 8 (PAT) Sejm. Posiedzenie 171. Po odczytaniu interpelacji, między innymi w sprawie Śląska Cieszyńskiego i po odesłaniu do komisji w pierwszym czytaniu ustawy o uposażeniu osób wojskowych przystąpiono do dalszych rozpraw nad deklaracją prezydenta ministrów.

Mówiąc o Śląsku Cieszyńskim, poseł Moraczewski podkreśla, że nie można zgodzić się na oderwanie od Polski części ziemi, zamieszkałej przez rdzenną ludność polską. (Huczne brawa w całej Izbie.) To samo odnosi się do Wilna, w którym Polacy stanowią 5320 mieszkańców. Cudzej ziemi nie chcemy, ale własnej nie oddamy.

Posel Chądzyński imieniem klubu N P R., stwierdza, że nowej granicy lud polski będzie bronil nawet przeciw przyjaciolom. Co do Litwy nie pragniemy z

nąć wojny, ale nie zgodzimy się nato, aby ziemia polska wraz z Wilnem oderwana od Polski. Mając w ręce rząd musi zwrócić uwagę nato, aby nie puscic do falszowania woli ludności na Górnym Śląsku. Dalej musi dopilnować by traktat wersalski odnośnie do Gdańska byl przeprowadzony.

Ks. Adamski wyraża wdzięczność żołnierzowi polskiemu za obronę ojczyzny oraz Francji jako najlepszego sojuszniczce. Wyraża życzenie, aby w sprawie Gdańska rząd okazał silną rękę i zapewnił zagwarantowanie naszych praw. Europa zachodnia okazała wielką ignorancję w sprawach wschodnich. Sprawy cieszyńskiej mówca nie uważa za rozstrzygniętą. Domaga się skupienia sił, aby komedia, jaka odegrała się w sprawie Mazowsza i Ks. Cieszyńskiego, nie powtórzyła się na Górnym Śląsku.

Przypuszczalne granice.

Z Rygi donoszą do „Rzeczyposp.” We czwartek wieczorem zaczęła prace ostateczna komisja redakcyjna traktatu pokojowego. Granica będzie biegła prawdopodobnie, jak następuje:

Dzwina do Dżisy; wschodnią granicą gubernji wileńskiej; przez Kojdanów i biegiem Uszy... depesza zniekształcona; rozdziałem wodnym... depesza zniekształcona; wschodnią granicą powiatu rówieńskiego, rzeką Korczyk przez Ostróg, Lanowo i dalej wzdłuż Zbrucza.

Obradują stale komisje następujące delegacji pol-

skiej: prawna, finansowa, graniczna rozejmowa. Mimo usilnej pracy teksty ostateczne jeszcze nie gotowe. Miedzy delegatami polskimi a sowieckimi zachodzą różnice zdań w dwóch kwestiach: co do sposobu, w jaki ma być zredagowany punkt o wzajemnym niemieszaniu się Polski i Sowdepji do spraw wewnętrznych drugiego kontrahenta oraz co do kwestji udziału Polski z złoćie rosyjskim.

Sekretaryaty delegacji zostały przeniesione do domu Czarnych Głow. Tekst preliminarzowego traktatu będzie polski rosyjski i ukraiński.

Ofensywa polska i Rosja.

(Od własnego koresp.)

HELINGFORR 9—10 Do pism tutejszych coraz liczniejsze napływają wieści o kolosalnym wrażeniu, jakie na chłopów rosyjskiego i inteligenta wywarła ofensywa polska.

Spotęniat on na duchu, zrozumiał swego pochańbienie przez żydowskich prowadców i

agentów... ch samozwanców (rzeczą) usurpac. Rosja odrodi, musi to zawdzięczać polskiemu, którzy pierwsi złamali tych obłudników i strynerów głupoty chytrósci i tyranów znanych dotąd na świecie!

Zabiegi Niemiec koło G. Śląska.

PARYŻ 7 10 (PAT) Przybyła tu delegacja polskiego Komitetu Obrony Górnego Śląska. Jak donosi „Temps” delegacja będzie czyniła starania u Ligi narodów, zamierzające do pozabawienia praw głosowania przy plebiscycie tych górnoślązaków, którzy mieszkają stale poza granicami Górnego Śląska. Żądanie to uzasadnia delegacja koniecznością niedopuszczenia do

możliwych nadużyć ze strony Niemiec, które już teraz czynią rozległe przygotowania do wysłania na Górnym Śląsku całej masy zgermantzowanych Górnoślązaków.

BOLSZEWJIA Z RÓZDZKA OLIWNA!

PARYŻ. 7 10 (PAT) „Echo de Paris” z Moskwy Rada sowietow uchwalała większość głosow zaproponowanie Wranglowi nawiązania rokowań o zawieszenie broni. Odpowiedni telegram wyslano już z Moskwy do glównej kwatery gen. Wrangla.

Państwo bez podatków.

P. Mieczysław Sulligowski, radca Tow. Kred. Miejskiego, nadesłał nam poniżej skreślony artykuł. Jako patriota, patrząc na nasze stosunki finansowe rzuca kilka myśli, które mu nastąpiły długoletnia praktyka w Tow. kredytowym.

W imię bezstronności i potrzeby przedyskutowania tak ważnej sprawy pomieszczamy ten artykuł, bez zmian żadnych.

W naszym społeczeństwie, składającym się w 90 proc. z chłopów, żydów i kolonistów niemców, i ludzi przeważnie z bardzo małą inteligencją i zanikiem pojęcia o patriotyzmie, a nawet często złowrogo usposobionych względem własnej ojczyzny, ludzi, którzy widzą swoje szczęście tylko w zdobyciu pieniędzy za wszelką cenę i nie przebiegają w środkach, jakimi się je zdobywa. Przeważnie tego rodzaju ludzie są właściciele nieruchomości w miastach, nie więc dziwnego, że z konieczności, względem nich musiała być zaprowadzona ustawa mieszkaniowa. Ustawa ta źle zrozumiana i doprowadzona do jakiegoś dziwolągu pociąga za sobą straszne rezultaty dla państwa Polskiego.

Robotnik fabryczny przed wojną zarabiał 1 rb. dziennie, a więc 300 rubli rocznie i nie płacił żadnych podatków. Za mieszkanie płacił 60 rb. rocznie, a od tej sumy właściciel domu płacił podatek od nieruchomości w wysokości 10 proc. to jest 6 rb. W ten sposób robotnik zarabiający 300 rb. rocznie płacił rządowi 6 rb. podatku rocznie czyli 1-50 część swego zarobku.

Obecnie robotnik fabryczny zarabia już od paru miesięcy po 100 mk. i więcej dziennie, czyli rocznie minimum 27,000 mk. i nie płaci państwu. Polskiemu żadnych podatków!!, a za mieszkanie płaci według ustawy to, co płacił w 1914 roku, a więc 60 rb. to jest 130 mk na rok. Z tych 130 mk. właściciel domu płaci państwu Polskiemu 13 mk, na rok, a więc robotnik zarabiający minimum 27,000 mk. 1) płaci rocznie 13 mk podatku państwu Polskiemu!!, t. j. 1-2000 część zarobku rocznego, o 40 razy mniej niż moskalom. Gdyby obecnie robotnik płacił państwu Polskiemu 1-50 część swego zarobku rocznego, tak jak płacił rządowi rosyjskiemu, to powinien płacić pod postać podatku od nieruchomości 1-50 część od 27,000 mk. to jest 540 mk. Wobec tego państwo Polskie otrzymuje w Łodzi, gdzie pracuje około 100,000 robotników podatku od nieruchomości od tych robotników 1,300,000, a powinno otrzymywać 54,000,000 mk. to jest 40 razy więcej.

Państwo otrzymuje w Łodzi podatku od nieruchomości od ludzi zamożnych, od lokali handlowych i składów towarów takąż sumę, jak od robotników, a więc nasz rząd otrzymuje z Łodzi w sumie 2,600,000 mk, a powinien otrzymywać 108,000,000.

U nas w państwie Polskim, niemal, że nie płaci się wcale podatków.

W każdym innym państwie podstawą podatkową stanowi podatek od nieruchomości w miastach i od ziemi na wsiach. Te dwie pozycje muszą wypełniać większą połowę całego budżetu, a ponieważ ustawa mieszkaniowa pozbawiła dochodów i praw właścicieli

nieruchomości, a od ziemi Sejm nie chce naznaczyć podatku odpowiedniego przed wojennemu, przeto państwo nasze nie ma dochodów i przy takich podatkach nie ma prawa do egzystencji.

Dlatego też są takie anormalne zestawienia, jak ostatnio ogłoszony budżet naszego państwa, przedstawiający 8 miliardów dochodu, a 42 miljardy rozchodów. Ogłoszenie światu takiego budżetu musiało spowodować szalony spadek marki polskiej, jaki obecnie mamy.

Z temi ustawami sejm nasz i rząd zachwiał podstawami podatkowymi państwa Polskiego, bo pozbawiając dochodów od nieruchomości, nie może pobierać odpowiednich podatków i otrzymuje z tego źródła śmiało małe sumy, a od ziemi sejm nie chce uchwalić odpowiedniego podatku przed wojennemu z braku patriotyzmu.

Co się zaś tyczy wspaniałomyślności naszych chłopów, to mamy w tym kierunku bardzo dobry przykład uchwał sejmikowych z przed paru miesięcy, na których chłopcy raczyli uchwalić 10 mk. z morgi dla ratowania ojczyzny, a więc gospodarz na 10 morgach zapłacił podatku jednorazowo dla ratowania ojczyzny 100 mk. to jest kiepska kura, — czyż to nie żarty? W sejmie góruje chytrność dla osobistych zysków, a patriotyzm u większości posłów naszych znajdziecie na szarym końcu.

Mieczysław Sulligowski

1) Robotnik tej sumy nie płaci, jak każdy lokator, bezpośrednio wliczone ono jest do komornego, a więc nawet o tym podatku każdy lokator nic nie wie.

Maszyny do rachowania różnych systemów. Taśmy, kalka, papier woskowy, farby gumki do wycierania zawsze na składzie ceny niskie. Gustaw Roman Szulc, Piotrkowska № 144

OWOCE polecają sklepy Warszawskiego Ziemianiego Tow. Kieciarzkiego, Aleje Kościuszki 29. Sprzedaż hurtowa od 10 funtów.

Brylanty Perły Bizuterje złoto, srebro, platyna, zegarki kupuję i płaci ceny najwyższe. Lubka Sienkiewicza 20, m. 16

Drobne ogłoszenia: Kupno i sprzedaż: A.A.A. Kupię meble, dywany, garderobę, futra, bieliznę, różne sprzęty domowe... A.A.A. Kupię meble, dywany, garderobę, futra, bieliznę, różne sprzęty domowe... A.A. Meble różne, pojedyncze... A.A. Radzę kupować lokciowe towary tylko teraz...

Sprzedam magiel tanio Zytina 11. sklep. Sklep spożywczy sprzedam Długa 5. Dom drewniany z ogrodem do sprzedania w Zgierzcu... Sprzedam meble ul. Sienkiewicza Nr. 69 m. 26

Kursy Encuskiego, konwersacja. Kłaja. Zapisy codzienne od 6, Kilińskiego 77. Chemik rutynowany (kobieta) z wyższym wykształceniem... Ubrania. Frensz wojenne od 750 do 900 mk. sukienne na zamówienie...

Znakomity kaligraf poprawia brzydki charakter pisma. Młody człowiek, lat 20 z średnim wykształceniem... Meble. Największe wybór! Sypialnie, jadalnie, gabinety, kuchnie... Ubrania. Frensz wojenne od 750 do 900 mk. sukienne na zamówienie...

Tarczyńskiemu Kazimierzowi skradziono portfel, zawierający motrykę ślubną, różne papiery, oraz 2080 mk. Pana z dziećmi proszę o wrzucenie do skrzynki, metryki. Zagubiono dokumenty. Jasińska Marja zagaubiła kartę inwalidową...